

Kuri kalba turi būti gimtoji lietuvių emigrantų vaikams? argumentuokite

Šiuo metu lietuviais save laiko iki 4,2 mln. žmonių (įskaitant lietuvių k. nemokančius asmenis). Pasaulyje yra apie 3 000 kalbų. Įvairias kalbas vartoja skirtingas skaičius žmonių. Lietuvių kalba yra labiausiai vartojama iš rytų baltų kalbų. Ja šneka apie 3 mln. žmonių Lietuvoje, šiek tiek Baltarusijoje ir Lenkijos šiaurės rytuose (vadinamos lietuvių kalbos salos). Be to, nemažai lietuviškai kalbančių yra JAV, Kanadoje, Jungtinėje Karalystėje, Airijoje Ispanijoje, Australijoje, Vokietijoje, Latvijoje ir kitur. Iki Antrojo pasaulinio karo lietuvių gyventa ir Rytų Prūsijoje, kur nuo XVI a. vidurio buvo išsiplėtusi lietuvių literatūrinė bei kultūrinė veikla. Emigrantai iš Lietuvos yra linkę išsaugoti kalbinius saitus su gimtine ir skatina vaikus mokytis kalbėti lietuviškai, bet susiduria su pluoštu problemų - nuo vaikų pasipriešinimo iki mokslui tinkamų priemonių trūkumo. galima išskirti 3 emigrantų grupes, kurie arba sieja savo ateitį su Lietuva, arba jaučiasi nutraukę visus saitus. Pirmąją grupę sudaro asmenys, kurie planuoja grįžti į Lietuvą ir tiksliai žino, kada tai įvyks. Tokie išeiviai aktyviai rūpinasi lituanistiniu vaikų ugdymu, atostogas renkasi praleisti Lietuvoje, namuose kalba tik lietuvių kalba. Antrojo tipo išeiviai norėtų grįžti, bet nežino, kada tai galėtų įvykti. Šio tipo lietuviai taip pat rūpinasi, kad vaikai mokėtų lietuvių kalbą, nes jie galbūt norės Lietuvon parvykti visam laikui. Trečiąją grupę sudaro tie išeiviai, kurie tikrai neplanuoja parvykti į gimtinę. Jiems svarbiausia, kad jų atžalos lietuviškai mokėtų rašyti, skaityti ir susikalbėtų, tačiau kalbos taisyklingumas jiems nerūpi. Giluminiai interviu bei darbas grupėse atskleidė, jog emigrantai labai neigiamai vertina Lietuvos švietimo sistemą, tuo metu užsienio valstybių mokymas vaikams jiems yra priimtinesnis. Be kita ko, tėvai dažnai turi kovoti su vaikais, nes jie labiau linkę laisvalaikį praleisti su draugais, o ne mokytis lietuvių kalbos. Tyrimai rodo, kad per aštuoniolika nepriklausomybės metų iš Lietuvos emigravo apie 400 tūkst. piliečių - daugiau nei 10 proc. iš dabartinių maždaug 3,3 mln. gyventojų. Nors Lietuvoje daug kalbama apie emigrantų susigrąžinimo svarbą, nuolatos akcentuojama lietuvių kalbos puoselėjimo būtinybė, tačiau pasirodo – viena iš emigrantus namo grįžti stabdančių priežasčių būtų gimtoji kalba. kalbą primiršę iš užsienio grįžtantys vaikai mokykloje susiduria su rimta problema, nes kol kas nėra numatyta jokia programa, kuri padėtų vaikams prisiminti kalbą. Kalbą primiršę vaikai yra priversti mokytis bendrose klasėse, kartu su Lietuvoje nuolatos buvusiais vaikais, tačiau programos ir reikalavimai visiems vienodi. „Kol kas kalbą primiršusiems vaikams padeda tik pedagogų supratingumas, iniciatyvumas ir geranoriškumas, tačiau niekas negali priversti pedagogų aukoti savo laisvo laiko papildomai dirbant su tokiais vaikais“ „Labiau pasisėkė tiems vaikams, kurie lietuvių kalbos iš viso nemoka, nes nemokantiems kalbos yra rengiamos išlyginamosios klasės, kuriose vaikai yra mokomi lietuvių kalbos... šiuo metu yra atliekamas tyrimas, kurio metu tikimasi sužinoti tikslų vaikų skaičių - kiek vaikų yra primiršę, ir kiek visai nemoka lietuvių kalbos, „Atsakomybę turi prisiimti tėvai, kurie kartu su vaikais gyvena užsienyje“ Tuo tarpu moksleivius užsienyje baigusius vidurines mokyklas ir norinčius studijas tęsti Lietuvos aukštosiose mokyklose kankina ne tiek kalbos, kiek pažymių įvertinimo problemos. Emigrantai iš Lietuvos yra linkę išsaugoti kalbinius saitus su gimtine ir skatina vaikus mokytis kalbėti lietuviškai, bet susiduria su pluoštu problemų - nuo vaikų pasipriešinimo iki mokslui tinkamų priemonių trūkumo. Į Marijampolę po ilgų gyvenimo svetur metų sugrįžo lietuvės ir užsieniečio šeima su trimis

mokyklinio amžiaus vaikais. Jie nemoka lietuviškai, todėl kol kas negali mokytis bendrojo lavinimo mokykloje. Vietos valdžia nusprendė „Ryto“ vidurinėje mokykloje įsteigti išlyginamąją mobiliąją grupę savivaldybės teritorijoje gyvenantiems ir nemokantiems lietuvių kalbos mokiniams pasirengti mokytis pagal bendrojo lavinimo programas.

Per metus už trijų moksleivių lietuvių kalbos mokymą iš moksleivio krepšelio skirti 30 tūkstančių litų.

Pedagogams susikalbėti vokiškai ar angliškai nebus sudėtinga. Tačiau problemų gali kilti, jei į Marijampolę grįžtų emigrantai iš Ispanijos su nemokančiais lietuviškai kalbėti vaikais – mokančių ispanų kalbą mokytojų „Ryto“ mokykloje nėra, rašo „Lietuvos rytas“. Sparčiai vykstant Lietuvos gyventojų emigracijai ir intensyviai integruojantis į įvairias tarptautines veiklas, vis rečiau kalbame lietuviškai.

1990-2005 metais iš Lietuvos išvyko daugiau nei 300 tūkst. gyventojų. Tikėtina, kad jei tokie emigracijos tempai išliks ir toliau, per artimiausią dešimtmetį neteksime dar 500 tūkst. gyventojų.

Dėl šių priežasčių vis rečiau vartojama lietuvių kalba: išvykusieji dažniausiai bendrauja angliškai, o likusieji Lietuvoje, integruodamiesi į pasaulį, priversti vis dažniau vartoti užsienio kalbą. Tikėtina, kad per 25–50 metų nuolat vartojančių lietuvių kalbą asmenų sumažės daugiau nei trečdaliu. Reikia pažymėti, kad emigrantų vaikams lietuvių kalba bus ne pagrindinė, o tik gretutinė – užsienio kalba. Dauguma emigrantų Lietuvių kalbos jau mokysis kaip anglakalbiai. Daugelis mažųjų užsienio valstybių jau priėmė atitinkamas kalbos vartojimo skatinimo, užsieniečių mokymo programas. Tačiau Lietuvos valstybės institucijos šiuo klausimu nedaro nieko, išskyrus deklaratyvius, pranešimų spaudai pobūdžio veiksmus. Lietuvių kalbą besirūpinančios institucijos siekia išsaugoti taisyklingą bendrinės lietuvių kalbą, sielojasi skolinių antplūdžiu į lietuvių kalbą, remia kalbos technologijų programas.

Tačiau bendras valstybės finansavimas, kuris skiriamas lietuvių tapatybės skatinimui, lietuvių bendruomenių kūrimuisi, lietuvių kalbos informacinėje visuomenėje programoms, yra fragmentiškas, tarpusavyje nesusietas, neorientuotas į bendrus Lietuvos visuomenei reikalingus tikslus.

Vytauto didžiojo universiteto (VDU) profesorė Rūta Marcinkevičienė sako, kad, lyginant kalbos išsaugojimo ir nacionalinio identiteto programas kitose mažose Europos šalyse ir Lietuvoje, matoma akivaizdi praraja, nes Lietuvoje kalbos išsaugojimui skiriamas finansavimas iki 50 kartų mažesnis negu svetur.